

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Qu[a]est. [4.] De errorib. philosophoru[m] priscoru[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

nis Uvicleff, & Joannis Hus, que habetur in ul-
tima sessione eius concilij, & in Bullario litterarum
Apostolicarum pro officio sanctissime Inquisitionis
que in fine huius voluminis referuntur.

An autem error, & heresis pro eodem penitus su-
mantur in formula aburationis, qua utitur sacrum
tribunal sancte Romanæ & generalis Inquisitionis,
declarari hoc loco poterat, nisi animadvertisset
commodiorem occasionem offerri infra parte 3. su-
per quarto vel quinto modo processum fidei termi-
nandi, ubi de dubitatione tractabitur.

Q V Æ S T I O IIII.

De erroribus Philosophorum
priscorum.

S Y M M A R I U M.

- 1. Errores plurium Philosophorum in genere.
- 2. Aristotelis errores in specie.
- 3. Errores Averrois.
- 4. Errores Anicenne.
- 5. Errores Algazelis.
- 6. Errores Rabbi Moyfis.

Quarta questio est: Hæreses, & erro-
res antiquorum Philosophorum
qui sunt? Ad hanc respondemus,
quod antiqui Philosophi, ut Plato-
nici, Stoici, Pythagorici, Epicurei,
in generali & Aristoteles, & Peripatetici, Auer-
roes, Anicenna, Algazel, Alchindus, & Rabbi
Moyfes in speciali multos errores, & hæreses cõ-
tra fidem sanctam multos posuerunt: quod pa-
tet, prosequendo ut sequitur.

- 1. Isti posuerunt, quod Deus est creator anima-
rum, sed Angeli sunt creatores corporum.
- 2. Item, quod animæ defunctorum post multo-
rum annorum curricula circulariter in diuer-
sa corpora reuertuntur.
- 3. Item, quod anima cuiuslibet hominis tandiu
est in corpore, quamdiu mansura est in corpore
ex decreto nature.
- 4. Item, posuerunt, quod omne peccatum est
uniforme, & æquale: unde sic nocens est ille, qui
paleas furatus fuerit, sicut qui aurum, vel argen-
tum, & non plus neque minus: quia non res, sed
animus crimen facit.
- 5. Item, quod anima ¶ simul cum corpore mo-
ratur, atque perit.
- 6. Item, continentiam negant esse virtutem,
asserentes, quod castitas non est virtus.
- 7. Item, quod homines non sunt æterni, etiam
quod ad animam: asserunt tamen quod gloria æ-
terna est ab hominibus affectanda.
- 8. Item, posuerunt, eorum aliqui, ut Melissus,
Cicero, atque Varro mentem esse Deum luci-
dum.

† Vide Fede-
rici de Senis
conf. siue q.
152.

† Al. ita: esse
Deum in om-
nibus.

10. Item posuerunt, non totam animam esse
æternam, sed vnam particulam esse æternam &
maiores, aliam vero temporalem.

11. Item posuerunt, quod mundus non regitur
ulla diuina prouidentia.

12. Item quod res qualibet ex atomis, corpori-
bus minutissimis constituitur, & quando atomi
diuiduntur, res corrumpitur: & quando vnian-
tur, generatur.

13. Item, voluptatem corporum asserunt sum-
mum bonum.

14. Item, Deum nihil agere asserunt.

15. Item, quod anima nihil aliud est, quam cor-
pus; & mortuo corpore, & anima moritur con-
sequenter.

Iste sunt hæreses, & errores
Aristotelis.

Iste ponit monum non incepisse, neque tem-
pus, sed quod fuerunt omnia ab æterno.

2. Item, quod quoddam mobile fuit ab æterno:
cum motus & tempus fuerint ab æterno, & non
possint esse sine mobili: hæc patet ex viii. Phy-
sicorum.

3. Item, quod mundus non incepit, sed quod
fuit ab æterno, & erit in æternum.

4. Item, quod cælum non fuit genitum neque
factum, sed ingenitum & æternum: hoc patet i.
cæli & mundi.

5. Item, quod generatio & corruptio non ince-
perunt esse, neque desinent esse. hoc patet ex i.
de Generatione.

6. Item, quod sol ab æterno plantas & anima-
lia generauit, & in æternum etiam generabit.

7. Item, quod Deus non posset alium mundum
facere; quia quicquid fit ex præiacente materia
fit: iste autem mundus constat ex tota sua ma-
teria.

8. Item, quod nihil noui potest a Deo imme-
diate procedere, quia nihil potest fieri sine dispo-
sitione præuia, & motu præcedente: Deus au-
tem immobilis perseuerat.

9. Item, quod resurrectio mortuorum est impos-
sibilis: quia mortuum non potest redire viuum,
nec etiam per multa media: & si redit, non re-
dit idem numero. hoc patet ex i. de Anima, &
viii. Metaphy.

10. Item, quod vbi modo est mare, aliquando
fuit sic cum; & econuerso, propter motus tempo-
ris æternitatem. hoc patet ex i. Meteororum.

11. Item, quod non fuit dare primum homi-
nem neque primam pluuiam, & sic de aliis: vbi
prius.

12. Item, quod tot sunt Angeli, & non plures,
quot sunt orbis, quos dicit esse quinquaginta, vel
quadraginta. Et tamen de Angelis dixit Daniel,
quod millia millium ministrabant ei.

13. Item, quod cælum est animatum anima in-
tellectiua.

Errores Auerois.

Iste sunt hereses, & errores Auerois commentatoris Aristotelis.

1. Hic secutus est errores Aristotelis, & cum maiori pertinacia errores eius defensus: sed preter errores Aristotelis, negavit creationem rerum id est, quod ex nihilo aliquid fiat: & vituperat legem Christianorum, & sectam Sarracenorum in hoc, quod ponunt rerum creationem, & hoc patet ex xi. & xij. Metaph.
2. Item vituperat nos Christianos, asserens nos esse garrulatores, & sine ratione nos mouentes: hac patet circa principium tertij Physicorum.
3. Item negat, aliquid posse habere esse post omnino non esse & vituperat Christianos hoc credentes. hoc patet viii. Metaph.
4. Item dicit, quod potentia in productione aliquid cuius rei non potest esse solum in agente.
5. Item ponit, quod a nullo agente possunt progredi contraria diuersa, hoc patet xii. Metaphysic.
6. Item ponit & asserit, quod Deo non est cura de indiuiduis, nec habet prouidentiam hic inferiorum existentium: quia, ut dicit, hoc non est conueniens diuinæ bonitati. hæc patet xij. Metaphysicæ.
7. Item negat in diuinis personarum Trinitatem: quia imaginatur, quod si Deus esset trinus, & vnus, esset quoddam cõpositum, & vnus unitate congregationis. hac patet xii. Metaphysic.
8. Item negauit, quod omnia: quæ hic aguntur in diuinam prouidentiam reducuntur. hac patet ex xij. Metaphysicæ.
9. Item posuit, vnum intellectum numero in omnibus hominibus. hoc patet ex tertio, de Anima. Ex hoc enim inferri posset, quod anima iudæ damnata, sit anima Petri saluata: quod est hæreticum.
10. Item asserit, quod ex anima intellectiua, & corpore non constituitur tertium, nisi sicut ex motore cæli, & cælo, quod mouetur.

Errores Auicennæ.

1. Hic negauit motum, & tempus incepisse, sequens Aristotelem. hæc patet ex xi. Metaphysicæ.
2. Item ponit, quod in omni factione noua præsupponitur materia, negando creationem, ut Aristoteles.
3. Item asserit, quod a Deo inuariabili nullum variabile immediate potest progredi: immo appellat omnes hereticos dicentes Deum præcedere creaturam prioritate durationis: quia sic asserentes, ut dicit, negant de Deo libertatē arbitrij: Quia si creaturam nõ produxit, tãdiu, quam diu ipse fuit, non habebat plenam libertatem suæ actionis: quia expectabat tempora, & horas, ut ageret.
4. Item ponit, quod cælum est quoddam animal obediens Deo: & quod motus cæli, quem ponit æternum, ab eius anima causatur.

A 5. Item dicit, non solum producta a primo ente processisse ab æterno, sed voluit etiam quod a primo non processit immediate nisi vnum numero, ut intelligetia prima; ut patet ix. Metaph.

6 Item asserit, animas cælestes produci ab intelligentijs, siue ab Angelis, & vnã intelligentiã produci ab alia.

7 Item asserit, corpora cælestia esse producta ab animabus corporum cælestium, sic quod ponit, quod intelligentiæ sunt creatores corporum cælestium, & superiorem intelligentiam fore dicunt creatorem inferioris.

8 Item ponit, animas nostras esse productas ab vltima intelligentia, à qua etiam secundum eum dependet gubernatio animarum nostrarum, & nostra beatitudo. hac omnia patet ix. Metaph.

9 Item ponit, quod ex anima cæli, & cælo fiat vnum, sicut ex anima, & corpore nostro.

10 Item ponit, omnes formas esse a datore formarum, scilicet ab intelligentia infima. hoc patet ix. Metaphysicæ.

11 Item asserit, quod anima per imaginationem operatur in corpore alieno, sicut in proprio: ex quo ponit fascinationem esse veram. hac patet suo vi. de naturalibus.

12 Item asserit, quod in intelligentis nihil mali potuerit esse, quod est cõtra illud Job, quod Deus in Angelis reperit prauitatem.

13 Item ponit quod sanctitas, bonitas, & aliæ Dei perfectiones non dicunt in Deo aliquid posituæ, sed tantum per remotionem: quod est contra fidem: quæ habet quod tales perfectiones verius, & perfectius sũt in Deo, quam in creaturis.

14 Item, quod Deus non cognoscit singularia in propria forma. hoc patet ex viii. Metaph. suæ.

15 Item ponit tot esse intelligentias seu Angelos quot orbes, & in hoc concordat cum Aristotele. iste error appareret ex ix. suæ Metaphysicæ.

16 Item, quod propheta est naturalis, quia ab vltima intelligentia (ut dicit) deriuatur in animabus hominum propheta.

17 Item ponit, quod orationes, eleemosynæ, litanias, & similia, comprehenduntur sub ordine naturæ: quod est falsum: quia cum ordinentur ad beatitudinem supernaturalem, reducuntur, & sunt in ordine gratiæ supernaturalis.

Iste sunt hereses, & errores Algazelis Philosophi.

1. Hic posuit motum, & tempus, & mundum ab æterno, & nunquam incepisse.
2. Item quod corpora cælestia habent animam, & quod non habuerunt principium sui esse, sed fuerunt ab æterno.
3. Item, quod a primo principio non potest progredi immediate multitudo, sed tantum progreditur vnum ab eo immediate, scilicet prima intelligentia, seu primus Angelus.
4. Item, quod a primo Angelo processit secundus Angelus, & a primo cælo secundum cælum & sic deinceps donec perueniatur ad vltimum Angelum, & vltimum cælum.

† Ex Aegidio Romano vi. dicitur hic Jo. eius ita legendus: quod a primo Angelo processit secundus Angelus, & a primo Angelo primum cælum & a secundo Angelo secundum cælum, & sic deinceps.

5. Item

5 Item quòd tantum sunt decem intelligentia: A
sive Angeli.

6 Item, quòd vltima intelligentia, sive Angelus
præstet omnibus inferioribus rebus.

7 Item quòd Deus nihil agit nisi dispositione
prævia materia, nec agere potest, negans totaliter
creationem.

8 Item quòd Deus non permittit mala fieri, ut
elicat bona: sed quòd mala in mudo proueniunt
ex necessitate materia: †

† al. natura. 9 Item quòd Deus ignorat particularia in pro-
pria forma, sed scit ea quasi uniuersaliter.

† al. datore. 10 Item quòd anima hominis procedit a dona-
tore † formarum, sicut & alia forma: qui dator
est vltima intelligentia, sive Angelus.

11 Item, quòd tota nostra perfectio, & scientia
prouenit ab vltima intelligentia prædicta, sive de
cima.

12 Item dicit, quòd beatitudo nostra consistit
in cognitione prædictæ vltimæ intelligentiæ: quâ
cognitionem asserit esse naturalem, & haberi na-
turaliter.

13 Item quòd pœna animæ nostræ separatæ
est separatio à prima intelligentia.

14 Item quòd anima separata non patitur pœ-
nam sensus: sed damni: quæ est separatio ab vlti-
ma intelligentia.

15 Item quòd anima coniuncta corpori non
dolet, nec sentit dolorem, nisi quia separatur ab
vltima intelligentia propter occupationem; quâ
gerit circa corpus.

16 Item quòd prophetia in nobis est cognitio
futurorum, quæ naturaliter inest nobis.

17 Item quòd anima nostra per imaginatio-
nem potest operari in corpore alieno.

† Examina- 18 Item quòd impressio animæ transit in cor-
pore aliud, ita quòd potest ipsum destruere, & in-
terficere per excitationem † suam, atque fasci-
nationem.

Errores Alchindi.

1 Item ponit, ex conditione cælestium corporum
futura pendere in tantum, vt dicat, quòd si
quis totam conditionem cælestis harmoniæ habe-
ret, plenè cognosceret tã præterita, quàm futura.

2 Item, quòd omnia eueniunt de necessitate, al-
serens homines ignorantes, qui sperant, deside-
rant & timent futura.

† Apud Ae- 3 Item asserit, quòd preces † factæ Deo sunt ad
gidium itaq; consequendum bonum, & fugiendum malum:
preces factæ & hoc naturaliter, nō quòd propter tales preces
Deo ex spiri- Deo bona nobis tribuat, sed ab ipsis uerbis, &
tualibus crea- ab ipso desiderio dum precamur Deum, deriuat
tur, prosunt quidē radij, qui naturaliter in nobis efficiūt
ad consequē- quod optamur. t̄ ista potuit esse opinio Auicen-
dum, &c. næ, qui orationes, & litanias posuit sub ordine
naturæ

† Feder. de S- 4 Item quòd motus voluntatis † subsunt corpo-
ni; conf. 152 ribus cælestibus.

& Albertinus 5 Item quòd attributa diuina Deo cōperūt abu-
trac. de agno- siuè: asserens incontinenter dici Deum creatorē
alier. q. 16. primum principium, dominum dominorum; sic

quòd perfectiones in diuinis nihil dicunt positi-
uè, sed tantum per remotionem.

6 Item, quòd characteres habent actionem na-
turalem citra ea, ad quæ ordinantur.

7 Item ponit, quòd sacrificia oblata Deo, seu spi-
ritibus nihil profunt, vt per ea aliquid consequa-
mur: sed naturaliter habent effectum, propter
quem sunt.

8 Item negat, quòd Deus per preces, & sacrifi-
cia placetur.

9 Item ponit, quòd corpora cælestia, & disposi-
tiones eorum, in quibus incipimus aliquid opera-
ri, dirigūt operationes nostras a principio vsque
ad finem per tantum, & per totum: ita quòd ista
constellatio solum, in qua & sub qua opus incipi-
tur, quantumcunque opus sit voluntarium, domi-
natur a principio vsque ad finem.

10 Item asserit, aliqua sacrificia naturaliter tale
habere potestatem, quòd si secundum illa aliud
opus incipiatur, tale sacrificium dominatur di-
cō operi a principio vsque ad finem.

11 Item ponit, q̄ coniuurationes, & obsecratio-
nes naturaliter possunt dominari in affectibus no-
stris: ita q̄ si, secundum eum, aliq̄ opus etiam
voluntarium inchoetur, dirigetur istud opus per
prædictos characteres a principio vsq; ad finem.

Hereses, & errores Rabbi Moysis.

1 Item, quamuis posuerit mundum incipisse in
libro de expositione legis, reprobando Aristo-
telem:

1 Negauit tamen in diuinis esse Trinitatem, &
quamcunque multitudinem re, vel ratione: &
vituperans deridet Christianos, qui credunt di-
uinis personarum trinitatem.

2 Item asseruit, attributa in diuinis, vt sapienti-
am, bonitatem, & similia non esse in Deo verè & rea-
liter, sed tantum æquiuocè, & vocaliter, allegans
pro se illud Prophætæ dicentis: Cui me similem
fecisti: Dicit namq; quòd cum dicitur, Deus sa-
piens, bonus, & similia, intelligitur per causalita-
tem: quia scilicet, Deus dicitur bonus, quia cau-
sat bonitatem, & potens, quia causat potentiam,
& sic de alijs.

3 Item asserit, verbū in diuinis, & spiritum Dei
dici solum essentialiter, & nō personaliter: unde
exponens illud psalmi: Verbo Domini cæli firmati
sunt, & spiritus oris eius, &c. dicit, ibi ver-
bum, & spiritum sumi pro diuina voluntate, vel
eius essentia, qua cæli facti sunt: cum tamen illa
sumantur personaliter: & in hoc concordat cum
illis hæreticis, qui uocantur Alogij, id est, hæretici
sine verbo, ab a, quod est, sine: & logos, quod est
sermo, vel verbum. hi Deum Verbum esse negat,
& non credunt respicientes Euangelium Ioan-
nis, in quo ostenditur Verbum sumi personali-
ter in diuinis.

4 Item ponit corpora cælestia esse animata, &
animalia rationalia, adducens pro se illud psal-
mi. Cæli enarrat gloriam Dei, & illud Iob. Cum
me laudarent astra matutina, &c.

5 Item asserit, q̄ licet mundus inciperet, nun-
quam tamen finietur, nec innouabitur.

6 Item,

6 Item asserit, quod homo sufficienter potest se disponere ad gratiam prophetia: & quod Deus non eligit in prophetando quemlibet hominem singulariter, sed illu, qui se disponit ad talia per sua naturalia; vnde visus est velle, diuinam gratiam dependere ex operibus nostris.

7 Itē dixit, Deo aliqua esse possibilia, & aliqua impossibilia: inter quæ impossibilia asserit, accidens esse, vel posse sine subiecto esse: & illos, qui dicunt hoc deum posse, appellat ignorantēs viā disciplinæ, & scientiarum.

8 Item errauit, quia asserit Deū nō habere prouidentiam aliquorum, quantum ad speciem, vel quantum ad singularia, vnde casum foliorū de arboribus, & alia quæ contingunt circa particularia, talia noluit subesse diuinæ prouidentia, sed existimauit omnia talia contingere per accidēs.

9 Item ponit, quod licet voluntas a Deo immutari possit, nunquam tamen de facto immutatur; quod est erroneum, quia tunc esset frustra admonitio Prophetarum.

10 Item asserit, hominē per seipsum absq; Dei auxilio omnia peccata posse vitare & omnes monitiones Prophetarum perfecte adimplere.

11 Item ponit simplicem fornicationem nullo modo esse peccatum de iure naturali, sed solum dicit esse peccatū ex prohibitione legis, vnde ante legem datā dicit fuisse licitum fornicari: propter quod dicit, Iudam non peccasse cum Thamar, quia fuit ante tempus legis.

Hi dicuntur Cynici ab immunditia, & impudicitia sic dicti: nam sicut canes coeunt in manifestis, sic isti dicunt fore licitum & honestum in patulo, & in vijs, & plateis cum vxoribus coire, & de facto faciunt: vnde a canibus, quorum morem imitantur, vocabulum traxerunt.

COMMENT. XXIX.

Hereses & errores antiquorum philosophorum qui sunt.] Posset hic Emericus reprehensione dignus putari, eo quod in opere, quo de hereticis & haeresibus differit, gentiliū philosophorum errores commemorat, qui heretici esse non possunt, cum nunquam fidem catholicam suerint professi: sed plane immerito carperetur, & eius industria atque ingenium cum in alijs, tum in hac etiā re magno opere sunt commendanda, cum non modo consummatas haereses, sed etiam principia, vnde haereses nascerentur, commemorarit, vt vitarentur. Nouerat enim ex antiquorum philosophorum dogmatibus quæ ex vberimis fontibus hereticorum haereses processissent, quod luculenter docet Tertullianus in libro de praecipuis hereticorum, capi. 7. in hac verba: Ipse haereses a philosophia surbornatur; inde connes & formæ nefecto q̄s & trinitas hominis apud Valentinum: Platonius enim fuerat. Inde Martionis Deus melior de tranquillitate, à Stoicis venerat. Et ut anima interire dicatur, ab Epicureis obseruatur, & vt carnis restitutio negetur de vna omnium philosophorum scola sumitur. Et vbi materia Deo æquat; Zenonis disciplina est. Et vbi aliquid de igneo Deo allegatur, Heraclitus

A interuenit. Eadem materia apud hæreticos, & philosophos volutantur: idem retractatus implentur. hæcenus Tertullianus. Quod ipsum fusius etiam prosequitur eodem capite, quæ ob breuitatem omittimus. Rursus: idem Tertullianus scribens aduersus Hermogenē, philosophos vocat Patriarchas hereticorum: idem repetit B. Hieronimus initio libri contra Pelagianos ad Cresiphontē: q̄ & nos verum esse copiosè ostendimus in singulis ferè heresibus; in libris de panis hereticorum: docet itē Alfonso Casirus lib. 3. c. 8. de iusta heret. punitio. & Conradus Brunus, lib. 1. de hereticis, c. 5. Hæc ergo sapienter intuitus Emericus, optimo consilio falsa præcipuorum philosophorum, & magis nota dogmata in hoc opere recitauit, vt ostenderet quantum gentiliū philosophorum incautè lecta doctrina nocere posset. Et propterea in Concilio Lateranēsi sub Leone X. sess. 8. in Bulla incipien. Apostolici regiminis, relata inter litteras Apostolicas in fine huius operis, diuinitus cautū est, ut qui philosophiam profiterentur in vniuersitatibus, philosophorum dogmata catholicæ fidei aduersa auditoribus diluant, et religionis Christianæ veritatem ostēdere nitantur in hæc verba; Insuper omnibus, & singulis philosophis in vniuersitatibus studiorum generalij, & alibi publicè legentibus, districtè præcipi-

B mandamus, ut cum philosophorum principia, aut conclusiones, in quibus a recta fide deuiare noscuntur, auditoribus suis legerint, seu explanauerint, si tale hoc est de animæ immortalitate aut vnitatē, & mundi æternitate, ac alia huiusmodi: teneantur eisdē veritatem religionis Christianæ omni conatu manifestam facere, & persuadēdo pro posse docere, ac omni studio huiusmodi philosophorum argumenta, cum omnia solubilia existant, p uiribus excludere atque resolvere. hæcenus ibi.

C Rursus Emericus magnos, & insignes viros habuit, quos imitaretur in recensendis in tali opere philosophorum erroribus. Quoniam & sanctus Epiphanius consutaturus omnium hereticorum dogmata, quæ in Ecclesiam Dei inuicta fuerant, primū, antiquorum philosophorum errores recensuit. Beatus item Antonius in sum. par. 4. tit. 11. antequam in c. 7. referret hereticorum haereses. c. 5. & 6. antiquorum philosophorum, & aliorum infidelium errores commemorauit.

D Illud est præterea obseruandū, Emericū hos philosophorum errores non videri hausisse ex proprijs fontibus, aut libris eorum auctorum, quibus tribuunt, sed vel ab alijs libris, vel ab illis, qui inuua uoce eos sibi retulerunt, accepisse. Mibi autem valde sit verisimile, eum in tota hac questione secutum fuisse Aegidium Romanum, a quo dicitur esse cōscriptus tractatus de præcipuis philosophorū erroribus, qui nūc impressus circumfertur, nam quæ hic traduntur, cum illis maximè conueniunt.

E b Alchindus.] in Barcionensi. Alundus, in Bononiēsi. & codice Cardinalis de Gabara, Alandus, in Sabellano. Almolus, sed ex tractatu Aegidij Romani Alchindus, roposuiimus, atq; ita legendū esse iā in priori editione per coniecturā admonueramus.

c Multos errores, & haereses contra fidem sanctam nostram posuerunt. Sed non videtur hoc uerum: philosophorum errores quō haereses dici possint.

Proficientes philosophia soluant argumenta philosophorum fidei pugnātia

nona mco. I
imp. 2. 1716
C. 12. 1717
1718

philosophorum errores quō haereses dici possint.

Q rum:

rum; nam philosophi, qui nunquam sunt catholicam professi fidem, hereses aut errores hereticos aduersus eam proferre non possunt, cum heresis proprie ab homine baptizato proferatur, ut alibi scripsimus. Caterum respondemus, z ymericum non assertorem sed propositionum erronearum seu falsarum, & fidei catholice aduersantium naturam intuitum, etiam si a non Christianis sint prolatae, hereses vocauisse, quasi sentiat propositiones hereticas dici non ab assertoribus, sed a natura rei, ut etiam uoluerunt Tur recremata, & alij quos retuli supra p. 1. q. 7. §. controversiam vero illam, quam sententiam comprobatur definitio heresis ab Alfonso Castro allata lib. 1. c. 1. de iusta her. pun. videlicet: Heresis est enunciatio, siue propositio falsa, fidei catholice ita repugnans, ut cum illa simul esse non possit.

d Item quod pena anime nostre separatæ est separatio à prima intelligentia. Hæc Periodus deest in tribus codicibus, Bononiensi, Sabellano, & Cardinalis de Gambara: eam habet solus Barcinonensis impressus, & ideo non sum ausus omittere: caterum ita omnino legendum puto: est separatio ab vltima intelligentia. Quia anima ex Auerrois sententia, ut constat ex eius erroribus paulo antea ab auctore relatis, quem Algazel proculdubio sequitur Arabs Arabum, ab vltima intelligentia producit, & cū ea delectatur, a qua habet esse, unde cum ab ea separatur, torquetur & affligitur. Ei inuadit hæc coniectura Agidius in præcitato tractatu de erroribus philosophorum, tit. De erroribus Algazelis, ubi cū in 13. errores dixisset errare Algazelem circa penam animæ, quia ponit talem penam consistere in eo solum, quod separatur ab intelligentia agente, in Epilogo errorum eiusdem Algazelis ait illum censere, quod tanta pena animæ separata est in eo, quod sentit se separata ab vltimo Angelo, a quo dependet beatitudo sua.

Sed non multum refert hæc tam diligenter perscrutari.

c Hic dicuntur Cyni. Hoc nomen in omnibus codicibus erat deprauatum; nam Barcinonensis impressus habebat Canici, Sabellanus Canicici, Directorium Cardinalis de Gambara Caninici, & Bononiensis omnium corruptissime, Canonici: nos eam sententiam, quæ tractat auctor Cynici reposuimus, ut sit sensus. Qui dicunt simplicem fornicationem iure naturali non esse vitiam, Cynici dicuntur, fuerunt autem Cynici, ut scribit Laertius: philosophi quidam sectatores Anaxibenis, Crates, & Diogenes ille Cynicus, ita dicti, vel a Cynosarge gymnasio, vel a canina mordacitate: vel ab eo quod canum more in propatulo coire non reuerentur, de quibus Cicero li. 1. de Officijs, & Isidorus lib. 8. Etymolog. c. 6. §. Cynici.

QUESTIO V.

De erroribus ab ipso Christo damnatis.

SUMMARYM.

1. Phariseorum errores primum recensentur.

A 2 Secundo Sadduceorum.
3 Terrio Herodianorum.

VINTA quæstio est: quæ sunt hereses, & errores per ipsum Christum personaliter condemnate.

Ad hæc respondemus, quod sunt tres in genere: scilicet, Phariseorum, Sadduceorum, & Herodianorum.

1 Isti posuerunt, quod traditiones hominum & ordinationes erant decretis legis diuinae, & mandatis præponenda, & præ illis obseruanda.

Item, quod melius & sanctius est temporalia sacerdotibus offerre, quam patrem & matrem egentes, & necessitatem patientes sustentare.

Item, quod lotiones, & munditiæ mantium & corporum exterius inducunt necessario lotionem a peccatis, & munditiam interius. Hos errores condemnauit Christus, Matth. xv.

Item, quod licitum erat uxorem dimittere etiam non fornicationis ratione, & libellum repudiij ei dare.

Item, quod exterior immunditia corporis, necessario inducit immunditiam mentis.

Item, quod licitum erat uxorem alterius sic dimissam, in uxorem suam accipere viro uiuente.

Item, quod licitum est sicut amicos diligere, sic inimicos odire. Hos errores condemnauit Christus, Marci x.

Condemnauit etiam errores Sadduceorum.

2 Hi resurrectionem mortuorum esse futuram negabant. Hunc errorem Christus condemnauit, Ioan. v. & Matth. xxij.

Item animas esse spiritus non concedebant, sed solum esse corporalia affirmabant.

Item, Prophetarum dicta spernebant, nec dictis sanctorum patrum fidem dabant.

Item Herodianorum.

D 3 Hi posuerunt licitum esse uxorem alterius, & eo uiuente, sibi accipere in uxorem: & Herodes ita fecit qui uxorem fratris suis uiuentis sibi in matrimonium copulauit. Et quia Ioannes Baptistam hunc errorem arguendo Herodes condemnauit, ipsum Herodes decapitauit.

Item posuerunt, Christum non esse verum Deum nec beatam Mariæ filium, sed realiter Ioannem Baptistam ab ipso Herode decapitatum: qui post modum (ut asserunt) resurrexit, ut habetur Matth. xiiij.

E Horum trium errores, scilicet, Phariseorum, Sadduceorum, & Herodianorum Christus Marci viij. condemnauit, cum dixit Caute a fermento Phariseorum, & Sadduceorum, & Herod.

COMMENT. XXX.

a Ad hæc respondemus, quod sunt tres in genere, scilicet Phariseorum, Sadduceorum, & Herodianorum. Neque in hoc illicite, doctrina Iudeorum in septem partes aliquando diuisa, septem hereses peperit, & qui eas fouebat teste sancto Epiphanio li. 1. contra hereses heresi.

Error Auerrois de productione anime.

Locus emendatus, & qui fuerint Cynici.